

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Северина С.В., канд. екон. наук
Запорізький національний університет

На сучасному етапі розвитку світове господарство тісно пов'язане з відносинами країн в політичних і економічних сферах, наявністю загальносвітових проблем, а також супроводжується взаємопроникненням культур. Така тенденція отримала назву «глобалізація». Даний процес протягом останніх десятиріч сягнув всі країни, водночас і нашу державу. Саме він став поштовхом до певних якісних змін у економіці, фінансах, міжнародних відносинах, що відбуваються в сучасному світі.

Під глобалізацією розуміється процес, що передбачає реорганізацію виробництва в просторі; взаємопроникнення промислових підприємств через державні кордони, розширення фінансових ринків, збільшення частки іноземних прямих інвестицій в економіці, що розвиваються, розширення глобального ринку праці, розповсюдження технологій, міжнародних комунікацій і всесвітньої культурної інтеграції; розповсюдження споживацьких товарів, масові переміщення населення як на Півдні, так і на Сході і Заході.

Глобалізація — складне й суперечливе явище, яке сприяє розвитку успішних країн, а менш розвиненим країнам відводить роль аутсайдерів; глобалізація дозволяє вирішувати старі проблеми, але виводить на перший план нові, головні з яких — диференціація світової економіки та поляризація суспільства.

Терміном «глобалізація» позначають цілий ряд явищ і процесів: інтернаціоналізація господарського життя; взаємодія цивілізацій; взаємозалежність національних економік; взаємопроникнення ринків; формування єдиного ринкового простору; вільне переміщення товарів, послуг, технологій, капіталів та людей; поява транснаціональних систем і форм господарювання; уніфікація світової економіки; гомогенізація світу; відданість універсальним цінностям, принципам і нормам поведінки; зближення способу життя людей; зростаюча стандартизація споживання; універсалізація культури [1].

Існують як позитивні, так і негативні аспекти цього процесу. Розглянемо їх з позиції України.

Позитивні моменти очевидні: по-перше, це можливість брати активну участь в обговоренні режимів регулювання міжнародних економічних відносин, а не бути осторонь, як це спостерігається нині.

По-друге, відбувається скорочення витрат на здійснення зовнішньоекономічних операцій, що є дуже важливо, оскільки загальне підвищення цінової конкурентоспроможності українських виробників - найактуальніше питання сьогодення. Цим самим наша країна виконає одну з головних умов поглиблення відносин з Європейським союзом та отримає можливість захисту національних інтересів та підприємств відповідно до міжнародних форм та процедур, що мінімально залежать від коливання політичних відносин з тією чи іншою країною.

Забезпечення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів за рахунок приєднання країни до загальноприйнятих у світі регулятивних норм також є однією із позитивних сторін, оскільки сучасному становищу держави вимагає змін. Іноземні інвестори не довіряють політичній та економічній нестабільності в країні і тому забирають свої капіталовкладення, а це негативно впливає на розвиток виробничої промисловості. Позиція, яку зараз підтримує Україна, приведе в подальшому до збільшення можливостей входження країни до великих міжнародних коопераційних проєктів, що в перспективі можуть забезпечити істотне підвищення конкурентоспроможності та розширити можливості більш вільного доступу до зарубіжних ринків за рахунок зменшення тарифних і нетарифних перешкод

Разом з тим, глобалізація спричинює серйозні негативні наслідки – вона загрожує майбутньому людської цивілізації, шкідливо впливає на клімат, погіршує якість та рівень життя. Виникає пригнічення розвитку окремих галузей (секторів) національної економіки, які виявляються не готовими до повноцінної міжнародної конкуренції, заміщення їх імпортом.

В умовах глобалізації спостерігається зниження ролі національної держави, втрата нею державної ідентичності, цілісності. Причому сили, які завуальовано руйнують державу, мають транснаціональну природу.

Ще одним із найважливіших наслідків глобалізації є різке зростання ролі Європейського Союзу у світовій економіці. Роль міжнародних союзів та угруповань значно зростає, а самі угруповання починають спричиняти зворотний вплив на тенденції розвитку глобальної економіки. Усе це повною мірою стосується Європейського Союзу. Уже сьогодні це одне з найбільш динамічних та впливових регіональних соціально-економічних угруповань у світі, чий розвиток впливає на глобальну диспозицію сил та на історичні долі багатьох народів.

Важливим наслідком глобалізації виступає нерівномірність економічного розвитку країн Європи. Відставання окремих країн, які порівняно нещодавно були прийняті до Євросоюзу, а також держав, які

стоять "у черзі" на вступ до ЄС, ставить на порядок денний завдання вирівнювання економічного розвитку відповідних країн. Ситуація ускладнюється тим, що навіть всередині Євросоюзу є значні економічні розбіжності, причому навіть у такій провідній країні, як Німеччина, межа між багатством та відносною бідністю пролягає по колишньому кордону між Західною та Східною Німеччиною. Проблема десинхронізації залишається однією з найбільш чутливих та потенційно руйнівних для Євросоюзу.

Інтеграція України у світовий економічний простір не обмежується Європою. Основними напрямками ефективної інтеграції України у міжнародний конкурентний простір є: інтеграція через участь у загальноєвропейському економічному просторі; інтеграція через визначення певних сфер співробітництва з країнами інших континентів, які становитимуть взаємний інтерес; інтеграція через підключення до загальносвітового співробітництва на галузевій основі, а особливо в науково-технічній, енергетичній, продовольчій і екологічній сферах [2].

В подальшому Україна повинна не тільки захищатися, але й активно реалізовувати свої власні економічні інтереси і на цій основі формувати свою власну протекціоністську політику. Україна повинна максимально ефективно застосовувати заходи щодо захисту і підтримки вітчизняних товаровиробників, але також намагатись виводити український бізнес на світові товарні ринки. Реформування української економіки можливе за допомогою якісного використання конкурентних переваг у таких сферах як: агропромисловість, освіта та транспорт. Такий підхід дозволить Україні зайняти свою нішу на світовому ринку, тому слід направити усі сили та існуючий ресурсний потенціал на досягнення цієї мети [3].

Покращити становище України на світовому ринку можливо завдяки застосуванню ефективної інноваційної та зовнішньоекономічної політики. На наш погляд, головним завданням інноваційної політики держави в епоху поширення глобалізаційних процесів має стати забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, удосконалення механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, поширення інновацій по усіх сферах економіки [4].

Інформаційні джерела:

1. Ткаленко С. Фінансова безпека держави в умовах посилення глобалізаційних процесів. *Міжнародна економічна політика*. 2013. Вип. 1. С. 101-122.
2. Вітер І. Вплив глобалізації на європейські інтеграційні процеси. *Антологія творчих досягнень*. 2004. Вип. 1. С. 125-131.
3. Щербакова А.В., Дугієнко Н.О. Україна в світових глобалізаційних процесах. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 107-110.
4. Ботвіна Н.О. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 16(1). С. 28-33